

Määräyksen nimi	Transponderivyöhykkeet (OPS M1-31)
Määräyksen asianumero	TRAFICOM/551238/03.04.00.00/2023
Määräyksen tausta ja tavoitteet	<p>Fintraffic Lennonvarmistus Oy on esittänyt perustettaviksi uusia transponderivyöhykkeitä seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ivalon lähestymisalue (EFIV TMA) • Ivalon lähialue (EFIV CTR) • Kittilän lähialue (EFKT CTR) • Kuusamon lähestymisalue (EFKS TMA) • Kuusamon lähialue (EFKS CTR) • Maarianhaminan lähestymisalue (EFMA TMA) • Maarianhaminan lähialue (EFMA CTR) • Oulun lähialue (EFOU CTR) • Rovaniemen lähestymisalue (EFRO TMA) • Turun lähialue (EFTU CTR) • Vaasan lähialue (EFVA CTR). <p>Näillä alueilla transponderin käyttö ilma-aluksissa olisi jatkossa pakollista.</p> <p>Oulun, Turun ja Vaasan lentoasemien (EFOU, EFTU, EFVA) lähialueiden (CTR) nimeämistä transponderivyöhykkeiksi esitettiin jo vuonna 2021. Silloin kuitenkin päädyttiin lennonvarmistuspalvelun tarjoajan ja harrasteilmailijoiden tarpeiden yhteensovittamiseksi kompromissiin, jossa TMZ-vyöhykkeiksi nimettiin vain kyseisten lentoasemien lähestymisalueet, mutta ei vielä lähialueita. Siten harrasteilmaaluksilla on ollut mahdollista lentää näille lentoasemille ilman transponderia toimien TMZ-vyöhykkeen alapuolella. Harrasteilmailijoille kuitenkin tiedotettiin siitä, että myöhemmin, kun mahdolliset lennonjohdon digitalisaatiohankkeet etenevät ja/tai EU-sääntelyn ratkaisut liikenteen sähköisen näkyvyyden varmistamiseen tarkentuvat, määräystä tarkastellaan uudelleen, jolloin myös lähialueiden nimeäminen transponderivyöhykkeiksi voi tulla ajankohdattaiseksi. Harrasteilmailijoita kehoitettiin tästä syystä valmistautumaan siihen, että TMZ-vyöhykkeet voivat tulla jatkossa perustettaviksi myös lähialueille.</p> <p>Fintraffacin perustelujen mukaan esitys liittyy ilmailun navigaatio- ja valvontastrategian (NAV/SUR) toteuttamiseen Suomessa. Transponderivyöhykkeiden käyttöönoton tavoitteena on parantaa lentoturvallisuutta ilmatilannekuvan parantumisen myötä, kun ilma-aluksia voidaan tunnistaa eri ilmatilan osissa. Esitys linkittyy myös Fintraffacin ja muiden toimijoiden digitalisaatiohankkeisiin, joiden tarkoituksena on tuottaa käyttäjilleen ilmatilannekuvaa mm. ilmatilavarauksista ja ilmaliikenteestä miehitetyn ja miehittämättömän ilmailun turvallisuuden parantamiseksi ja liikenteen sujuvoittamiseksi. Samoin U-Space-toiminta edellyttää turvallista ja tehokasta integrointia miehitetyn ilmailun, ATM-palvelujen ja ANS-palveluntarjoajien sekä viranomaisten välillä.</p>

	Ilmatilanekuvan parantamisella pyritään varmistamaan miehittämättömän ja miehitetyn ilmailun turvallinen toiminta kaikissa ilmatilan osissa.
Säädöserusta (laki), EU-/kv-oikeudellinen säädöstausta	Ilmailulaki (864/2014) 3, 5 ja 109 § Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 923/2012 yhteisistä lentosäännöistä ja lennonvarmistuspalveluja ja -menetelmiä koskevista operatiivisista säännöksistä (SERA)
Hallitusohjelman ja Traficomien strategisten päämäärien huomioinen	Liikenneturvallisuuden parantaminen; toimivat ja turvalliset yhteydet.
Määräyksen vaikutukset	<p>Määräyksellä voi olla vaikutuksia asiakkaiden toimintaan, koska asianomaisten lentoasemien lähi- ja/tai lähestymisalueilla ei muutoksen jälkeen olisi sallittua lentää ilman toimivaa transponderia. Kevyeen ilma-alukseen soveltuvan transponderin hinta on yleensä noin 2000 - 3000 euroa, minkä lisäksi tulee asennuskustannuksia noin 1000 euroa.</p> <p>Suomen ilmailukäsikirjan (AIP) osassa GEN 1.5 määrätään kuitenkin eräitä poikkeuksia transponderivaatimuksiin: vaatimuksia ei sovelleta moottoritoimiin ilma-aluksiin, moottoroituihin liitimiin, apumoottorilla varustettuihin purjelentokoneisiin eikä itselähteisiin purjelentokoneisiin. Vaatimuksia ei myöskään sovelleta ilma-aluksiin, joissa ei ole la- tausjärjestelmää. Lisäksi ilmaliikennepalveluelin voi liikennetilanteen sen salliessa myöntää poikkeuksia yksittäisille lennoille tiettyihin tarkoituksiin. On myös huomattava, että transponderivaatimus olisi voimassa vain lennonjohdon aukioloaikoina.</p> <p>Pakollisten transponderivyöhykkeiden määrittäminen edistää lentoliikenteen turvallisuutta ja sujuvuutta, koska transponderin käyttö parantaa tietoisuutta alueella liikkuvien ilma-alusten sijainnista. Turvallisuuden varmistamiseksi uusista vyöhykkeistä on tiedotettava kattavasti. Määräyksellä ei ole muutoin vaikutusta viranomaisen toimintaan.</p> <p>Transponderivyöhykkeitä ei ole tässä vaiheessa merkitty ilmailukarttoihin, joten niitä ei tarvitse tämän muutoksen vuoksi uusia.</p> <p>Määräyksellä ei ole vaikutuksia ympäristöön, esteettömyyteen, yhdenvertaisuuteen eikä tasa-arvoon.</p>
Jälkiarviointi (arviointisuunnitelma / ei tehdä)	Jälkiarviointia tehdään osana Traficomien laatimaa katsausta Suomen ilmatilan käytöstä, ilmatilarakenteesta, kapasiteetin hallinnasta, reittiverkostosta sekä ilmatilan joustavan käytön periaatteen edistämiseksi. Katsaus tehdään vuosittain ilmatilan hallinnan neuvottelukunnalle.
Määräyksen alustava aikataulu	Määräys tulee voimaan 18.4.2024 (AIRAC-päivämäärä).
Määräyksen notifiointi (kyllä/ei), notifiointin aikataulu	Ei

Määräyksen suhde muihin hankkeisiin	Vuoden 2024 ilmatilamuutospakettiin kuuluu lisäksi muutoksia valtioneuvoston asetukseen ilmailulta rajoitetuista alueista (930/2014) sekä ilmailumääräykseen OPS M1-28 vaara-alueista ja OPS M1-17 radiovyöhykkeistä. Lisäksi pakettiin sisältyy päätöksellä tehtäviä muutoksia ilmatilarakenteisiin. Samassa yhteydessä päivitetään myös määräys OPS M1-29 UAS-ilmatilavyöhykkeistä.
Sidosryhmien kuuleminen	Sidosryhmillä on mahdollisuus lausua esitetyistä ja suunnitelluista ilmatilamuutoksista sekä määräyslunnonoksesta samanaikaisesti.
Määräyksestä viestiminen/julkaisu	Määräyshankepäättöksestä, lausuntokierroksesta ja määräyksen antamisesta tiedotetaan viraston verkkosivuilla sekä sähköpostitse ilmailun sääntelyn ja- kelulistalle ilmoittautuneille ja muille ilmatilamuu- tosten sidosryhmille. Valmis määräys julkaistaan Finlex-säädöstietopankissa ja Traficom in verkkosi- vuilla ilmailumääräyskokoelmassa.
Lisätietojen antajat/valmistelijat	ylitarkastaja Mika Saalasti, mika.saalasti(at)traficom.fi, puh. 029 534 6108 lakimies Leila Iikkanen, leila.iikkanen(at)traficom.fi, puh. 029 534 6039
Päiväys	9.10.2023
Määräyshankepäättöksen hyväksyminen	Jari Pöntinen johtaja Jukka Hannola päällikkö, ilmailun infra